

Voldgift eller ikke voldgift?

Revisor som voldgiftsdommer

Med mindre noe annet er avtalt mellom partene, kan en voldgiftsavgjørelse ikke ankes – og det er snevre rammer for å få kjent voldgiftsavgjørelser ugyldige. Om partene har overlatt en tvist til voldgift eller ikke, er derfor et viktig spørsmål – som også den revisor som oppnevnes til å avgjøre tvister for eksempel om kjøpesumsberegning, må ha et bevisst forhold til.

Advokat
Andreas Nordby
Arntzen de Besche Advokatfirma

Voldgift er enkelt sagt en form for privat, avtalebasert rettergang, hvor en rettsvist løses av en voldgiftsrett i stedet for av de alminnelige domstoler (tingretten, lagmannsretten og Høyesterett). Karakteristisk for voldgift er at det ikke, med mindre noe annet er avtalt mellom partene, foreligger ankemuligheter. Partene får bare denne ene sjansen – noe som naturlig nok kan ha betydning for de forberedelsene en part vil måtte legge ned. En annen sentral forskjell fra prosessen for de alminnelige domstolene er at voldgiftsretten oppnevnes av partene i tvisten. Dersom partene ikke er blitt enige om noe annet, skal voldgiftsretten ha tre medlemmer. Noen ganger – for eksempel dersom saken reiser kompliserte regnskapsspørsmål – oppnevner partene en revisor som medlem av voldgiftsretten.¹ Disse situasjonene reiser sjelden særlige spørsmål; det er klart at revisor er oppnevnt som voldgiftsdommer – og han eller hun vil være med på å avsi en voldgiftsdom på lik linje med eventuelt juridisk kyndige dommere.

Ikke sjelden forekommer det imidlertid at revisorer benyttes til andre og kanskje mindre «formaliserte» former for tvisteløsning – og spørsmålet er om revisor også da oppnevnes som og opptrer som voldgiftsdommer. Eksempelvis er det vanlig i avta-

ler om kjøp og salg av virksomhet at partene blir enige om mekanismer for fastsettelse og justering av kjøpesummen.² Dersom partene avtaler at det er balansen på gjennomføringsdagen som skal ligge til grunn for den endelige beregningen av kjøpesummen, vil det – siden balansen på gjennomføringsdagen typisk ikke er kjent på avtaletidspunktet – være behov for å regulere hva som skjer dersom det blir uenighet om hva balansen og dermed kjøpesummen er. En slik klausul kan for eksempel lyde:

«Kjøper skal innen 20 dager etter Gjennomføringsdatoen levere utkast til Selskaps balanse på Gjennomføringsdatoen samt forslag til endelig beregning av Kjøpesummen («Kjøperutkastet»). Selger kan, innen 20 dager fra den datoen Selger mottok Kjøperutkastet, levere en avvikende beregning av Kjøpesummen («Selgerutkastet»). Dersom Partene innen 20 dager etter at Kjøper mottok Selgerutkastet ikke er enige om Kjøpesummen, skal Partene i fellesskap oppnevne en uavhengig norsk statsautorisert revisor («Eksperten»). Eksperten skal fastsette Kjøpesummen med endelig virkning. Partene bærer i fellesskap kostnadene til Eksperten med en halvdel hver, med mindre Eksperten bestemmer noe annet.»

Dersom partene ikke blir enige om kjøpesummen, og revisor fastsetter denne med endelig virkning slik bestemmelsen gir

anvisning på, avsier revisor da en voldgiftsdom som ikke kan angripes av partene? Det finnes det neppe noe fasitsvar på, og hver avtaleklausul må tolkes for seg. At partene ikke uttrykkelig har benyttet begrepet «voldgift» i avtaleklausulen, vil ikke være avgjørende – og det er på det rene at en slik kjøpesumsfastsettelse i mange henseender har mye til felles med voldgift. For at et spørsmål skal være overlatt til voldgift, sier en tradisjonelt at følgende fire vilkår må være oppfylt:

- I. Jf. Berg (red.), Det må finne sted en *avgjørelse* av tvisten
- II. Avgjørelsen må være overlatt til en *tredjemann*
- III. Avgjørelsen må være *endelig og bindende* for partene

Alle disse fire vilkårene – eller kjennetegnene – er til stede når en revisor fastsetter kjøpesummen i henhold til en slik avtaleklausul. Det foreligger også rettspraksis fra andre områder – særlig knyttet til bruk av takstmenn, for å fastsette markedsleie og innløsningssummer ved uenighet om vilkår for innløsning eller leieforlengelse – som går temmelig langt i å anse ulike former for verdivurderinger mv. som voldgiftsavgjørelser.³

Samtidig er det klart at prosessen ved en slik kjøpesumsfastsettelse i mange tilfeller vil ha lite til felles med en tradisjonell voldgiftsprosess; partene (kjøper og selger i eksemplet ovenfor) gir neppe skriftlige innlegg til revisor, det gjennomføres sjelden fellesmøter der partene gir muntlige innlegg og sluttproduktet av revisors

¹ Slik bruk av revisorer som fagkyndige dommere skjer ofte også i de alminnelige domstoler.

² Eksemplet med kjøpesumsfastsettelse er valgt, fordi slike forekommer relativt hyppig. De spørsmål som tas opp i artikkelen, vil imidlertid gjelde tilsvarende der revisor på andre områder får i oppgave å ta stilling til en uenighet mellom to parter – for eksempel dersom revisor skal ta stilling til verdien på aksjer i forbindelse med utøvelse av en forkjøpsrett.

³ Se nærmere om denne praksisen i Nordby, *Vendsettelse og voldgift*, Avtalt prosess (Berg og Nisja (red.)), Oslo 2015, s. 270 flg.

arbeid vil sjelden minne om en tradisjonell dom. Det kan derfor – opplagt nok – også pekes på argumenter som taler for at slike bestemmelser ikke uten videre kan forstås som voldgiftsbestemmelser.⁴

Min erfaring er uansett at partene – inkludert deres advokater – og den revisor som oppnevnes, i mange tilfeller ikke har et tilstrekkelig bevisst forhold til om en avtaleklausul av den typen som er gjengitt ovenfor, er en voldgiftsklausul eller ikke. Spørsmålet kommer gjerne først opp når partene er blitt uenige og revisor har fastsatt kjøpesummen. Den parten som er misfornøyd med revisors fastsettelse, vil mene at det ikke er tale om noen voldgiftsavgjørelse. Dersom det er tale om en voldgiftsavgjørelse, er jo toget gått. Den parten som er fornøyd med revisors fastsettelse, vil derimot mene (eller plutselig «komme på») at det er tale om en voldgiftsavgjø-

relse, ettersom fastsettelsen da vil være (tilnærmet) uangripelig.

Parter som sover i timen når slike klausuler utformes, vil kunne få seg en ubehagelig overraskelse den dagen det foreligger en kjøpesumfastsettelse som den ene parten er misfornøyd med – ettersom dette kan ha stor betydning for muligheten til å overprøve en slik avgjørelse. Som allerede nevnt innledningsvis, er det i utgangspunktet ingen ankemulighet. Det gjelder videre meget snevre grenser for hvilke innsigelser – ugyldighetsgrunner – som kan gjøres gjeldende mot en voldgiftsdom. Det som kjennetegner voldgiftslovens ugyldighetsregler, er at det som utgangspunkt ikke kan gjøres gjeldende innsigelser mot avgjørelsens innhold – verken når det kommer til bevisbedømmelsen eller rettsanvendelsen. Selv om revisor tar feil av faktiske omstendigheter eller misforstår innholdet i rettsregler som kan være relevante, vil kjøpesumfastsettelsen likefullt være endelig og uangripelig. En voldgiftsavgjørelse kan også kun angripes i en

meget begrenset tid, og voldgiftsloven bestemmer at et ugyldighets søksmål må anlegges innen tre måneder fra den dag voldgiftsdommen ble mottatt.

Partene som inngår avtaler med denne typen mekanismer, har all grunn til å klar- gjøre hva klausulen innebærer. Revisor som oppnevnes, bør også være oppmerksom på problemstillingen og eventuelt ta dette opp med partene før arbeidet påbegynnes. Dersom partene har avtalt voldgift, vil det også innebære at voldgiftslovens regler om oppnevning og saksbehandling kommer til anvendelse – noe som igjen kan ha betydning for hvordan revisor kan og bør gå frem i sitt arbeid.

⁴ Se også Berge og Buskerud Christoffersen, *Kjøpesumsbe- regning i aksjekjøpsavtaler – er revisors avgjørelser underlagt voldgiftsloven?*, Avtalt prosess (Berg og Nisja (red.)), Oslo 2015, s. 40 flg.

REVISJON OG REGNSKAP
DIGITALISERINGSUTGAVE
nr. 7-2017

ANNONSÉR I HØSTENS DIGITALISERINGS- UTGAVE!

Også i år vil novemberutgaven av Revisjon og Regnskap inneholde en egen digitaliseringsutgave i tillegg til det ordinære tidsskriftet. I denne digitaliseringsutgaven ser vi blant annet på hvordan regnskaps- og revisjonsbransjen påvirkes av maskinlæring og kunstig intelligens, og hvordan dette kan bidra til at vi gjør en bedre jobb. Vi ser også på noen av utfordringene som følge av den økende digitaliseringen – ikke minst i forhold til sikkerhet og ledelse. Det er ikke teknologien som avgjør om vi oppnår de beste resultatene, men hvordan vi velger å ta den i bruk.

revisorforeningen

ANNONSEPRISER OG BESTILLING

Priser er som for det ordinære tidsskriftet, se: revisorforeningen.no/tidsskrifter/annonsering
Bestilling: Lillen Meinich Jacobsen • telefon: 22 49 49 90 • mobil: 920 98 490 • e-post: l.m.jac@online.no